

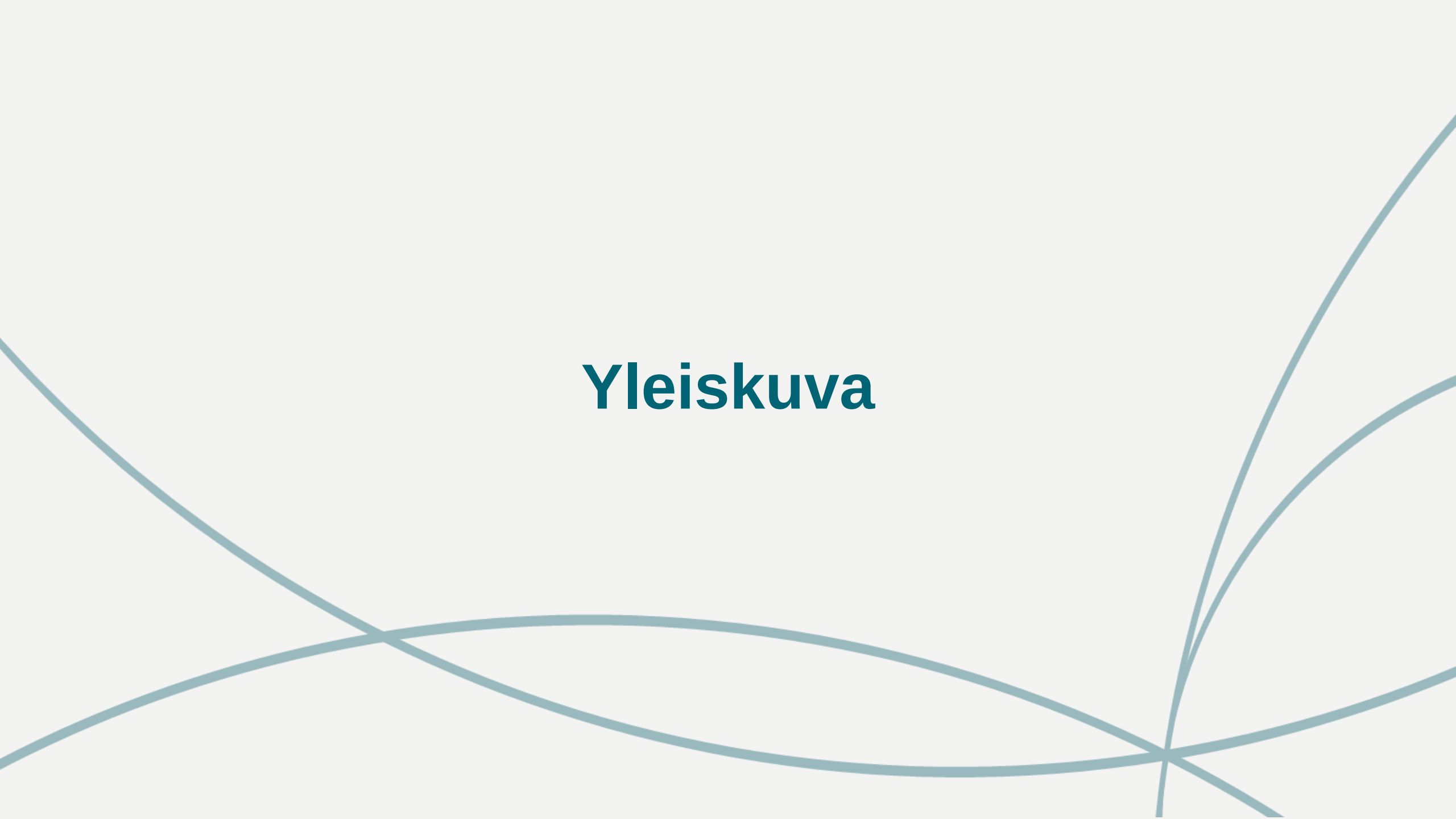

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Vuoden 2026 talousarvioesitys ja luku 35.20

ATRO ANDERSSON, ERITYISASIAANTUNTIJA
YMPÄRISTÖVALIOKUNTA
23.9.2025

Yleiskuva

The background features several abstract, flowing teal lines. One line starts from the left edge and curves downwards towards the bottom right. Another line starts from the bottom left and curves upwards towards the right. A third line starts from the bottom right and curves upwards towards the top right. These lines intersect and overlap, creating a dynamic, organic pattern.

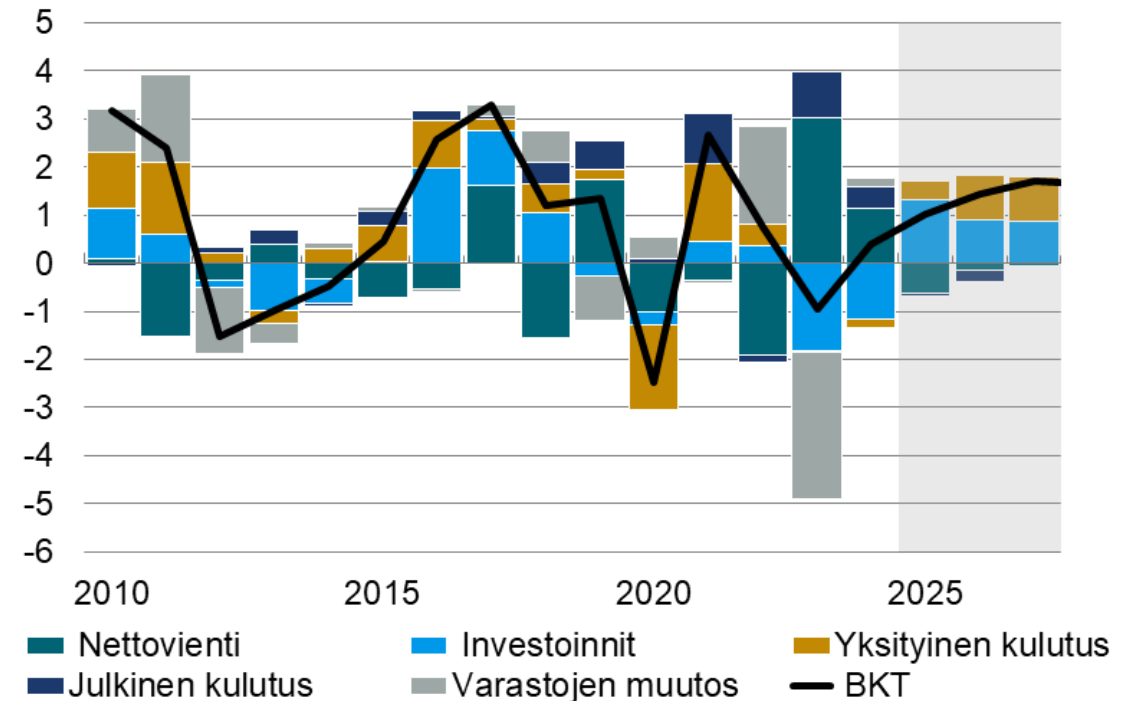
Talous toipuu epävarmuuden varjossa

(Taloudellinen katsaus, syksy 2025)

- Suomen talous kasvaa, mutta tullit ja epävarmuus hidastavat kasvua.
- Inflaation hidastuminen, korkojen lasku ja veronalennukset lisäävät ostovoimaa. Kotitaloudet eivät kuitenkaan ole lisänneet kulutusta.
- Rakentamisen elpyminen, energiasiirtymä ja puolustushankinnat lisäävät investointeja.

Suomen BKT ja kysyntäerät

vuosimuutos ja kontribuutio, %

Lähde: Tilastokeskus, VM

	2024	2025	2026	2027
BKT, %-muutos	0,4	1,0	1,4	1,7

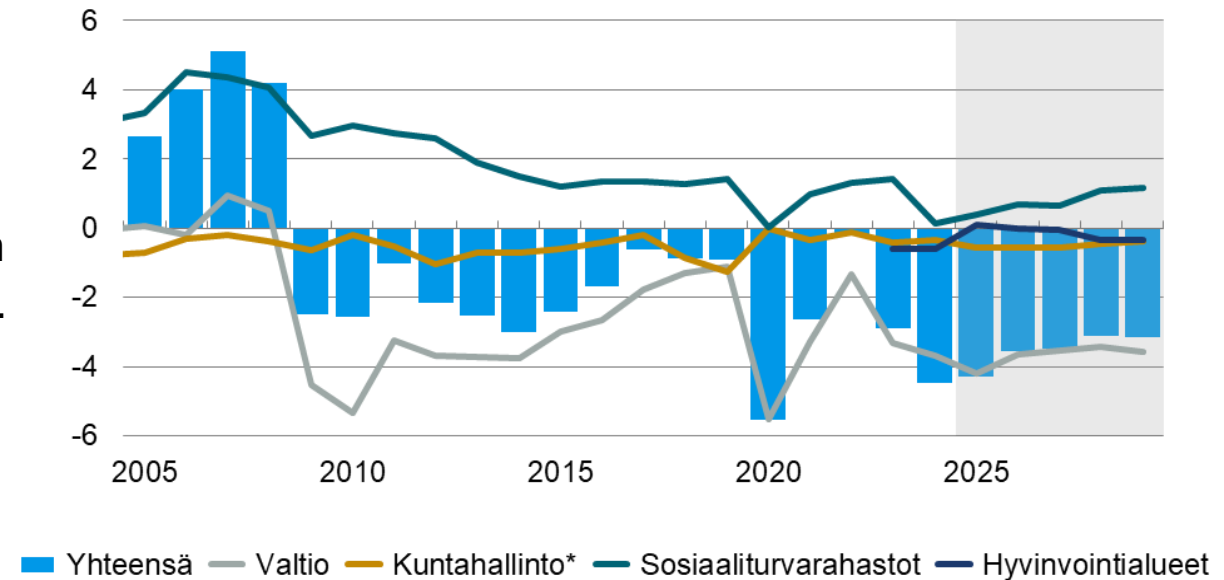
Julkisyhteisöjen alijäämä on syvä

(Taloudellinen katsaus, syksy 2025)

- Tänä vuonna alijäämä on 4,3% suhteessa bkt:hen.
 - Vuoteen lähdettiin heikosta tilanteesta.
 - Veroja on kertynyt alkuvuonna heikosti. Verotulojen kasvu maltillista lähivuosina.
 - Työttömyysmenot nousevat ennakoitua voimakkaammin.
- Alijäämä kohenee v. 2026 3,6 prosenttiin ja siitä edelleen v. 2027 3,4 prosenttiin. Alijäämä asettuu 3,1 prosenttiin v. 2029.
- Ennusteessa on mukana arvio hallituksen 1 mrd:n euron sopeutuskokonaisuudesta, sekä työttömyysvakuutusmaksun korotus 0,6 %-yksiköllä.
- Puolustusmenojen bkt-osuuden oletetaan pysyvän 3 prosentissa ennustejaksolla.

Julkisyhteisöjen rahoitusasema

suhteessa BKT:hen, %

*Ml. hyvinvointialuehallinto vuodel 2022 loppuun saakka
Lähde: Tilastokeskus, VM

Syksyn ennusteen keskeiset luvut

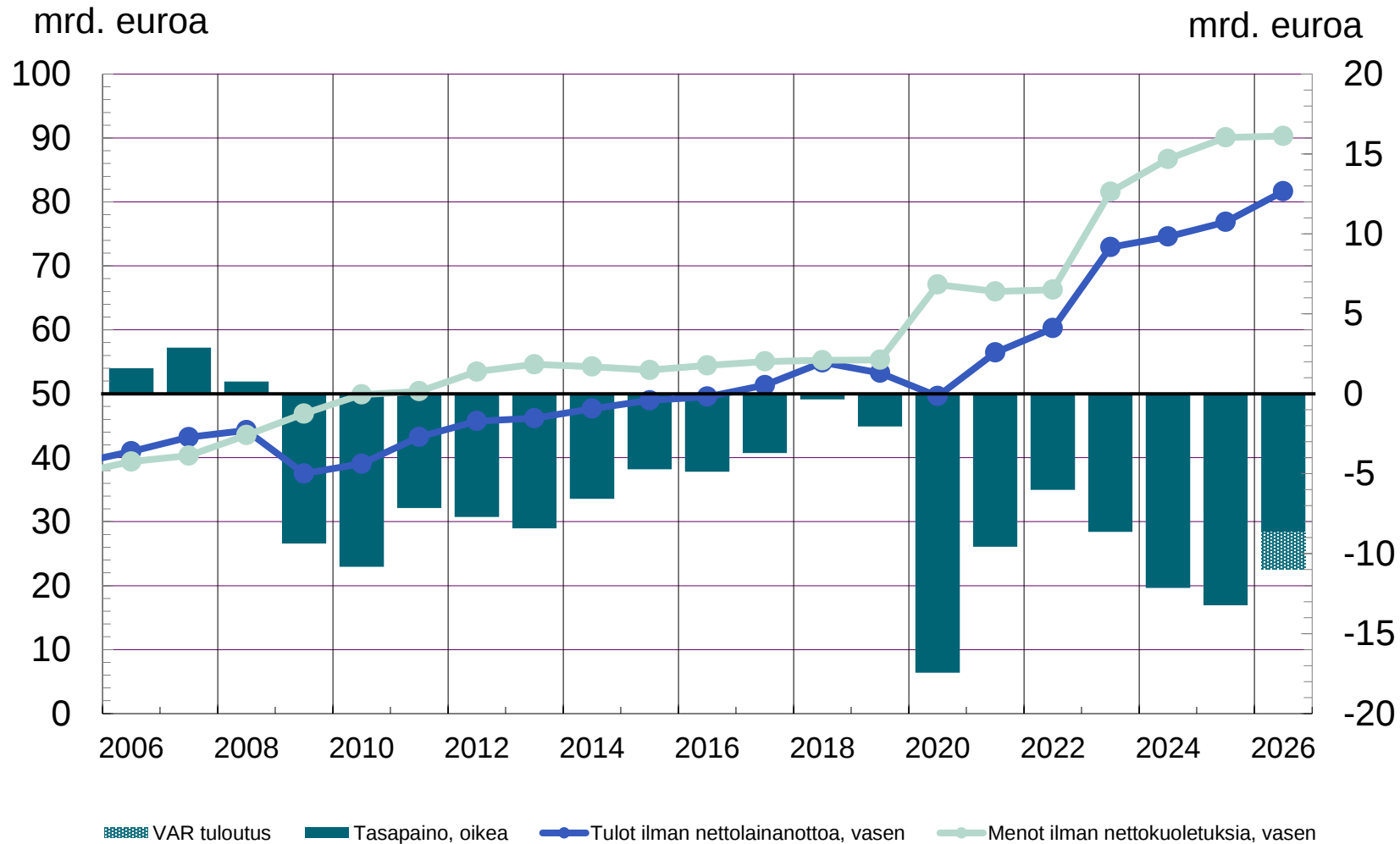
%	2023	2024	2025*	2026*	2027*	2028*	2029*
BKT markkinahintaan, volyymin muutos	-0,9	0,4	1,0	1,4	1,7	1,6	1,6
Yksityinen kulutus, muutos	0,0	-0,4	0,8	1,8	1,8	1,6	1,5
Inflaatio	6,2	1,6	0,4	1,4	1,9	2,0	2,0
Työttömyysaste	7,2	8,4	9,4	9,0	8,4	7,9	7,6
Työllisyysaste	73,6	72,1	71,5	71,8	72,6	73,3	74,2
% BKT:sta							
Julkisyhteisöjen nettoluotonanto ¹	-2,9	-4,5	-4,3	-3,6	-3,4	-3,1	-3,1
Valtio	-3,3	-3,7	-4,2	-4,0	-3,7	-3,6	-3,8
Kuntahallinto	-0,4	-0,3	-0,6	-0,5	-0,6	-0,4	-0,4
Hyvinvointialueet	-0,6	-0,6	0,1	0,0	0,0	-0,3	-0,3
Sosiaaliturvarahastot	1,4	0,1	0,4	0,9	0,8	1,3	1,3
Julkisyhteisöjen rakenteellinen jäämä	-1,6	-3,0	-3,0	-2,6	-3,0	-2,9	-3,1
Julkisyhteisöjen EDP-velka	77,1	82,1	86,9	88,5	88,6	89,6	90,6
Valtionvelka ²	57,2	61,4	65,7	67,1	67,7	68,8	69,9

Valtion budjettitalous

- Tulot 81,6 mrd. euroa
 - Kevään kehykseen nähden -1,4 mrd. euroa
 - Taustalla uusi talousennuste ja heikentyneet arviot verotulokertymistä.
- Menot 90,3 mrd. euroa
 - Kevään kehykseen nähden +0,3 mrd. euroa.
 - Uudet sopeutustoimet vähentävät menoja, mutta automaattiset tekijät kasvattavat niitä.
- Tasapaino -8,7 mrd. euroa
 - -11,0 mrd. euroa (ilman 2,3 mrd. euron VAR-tuloutusta)
 - -1,7 mrd. euroa kevään kehykseen nähden

Budjettitalouden tulot, menot ja tasapaino

Tasapaino (mrd. euroa):

2020 (TP):	-17,4
2021 (TP):	-9,6
2022 (TP):	-6,0
2023 (TP):	-8,6
2024 (TP):	-12,1
2025 (LTA II):	-13,2
2026 (TAE):	-8,7 (-11,0)

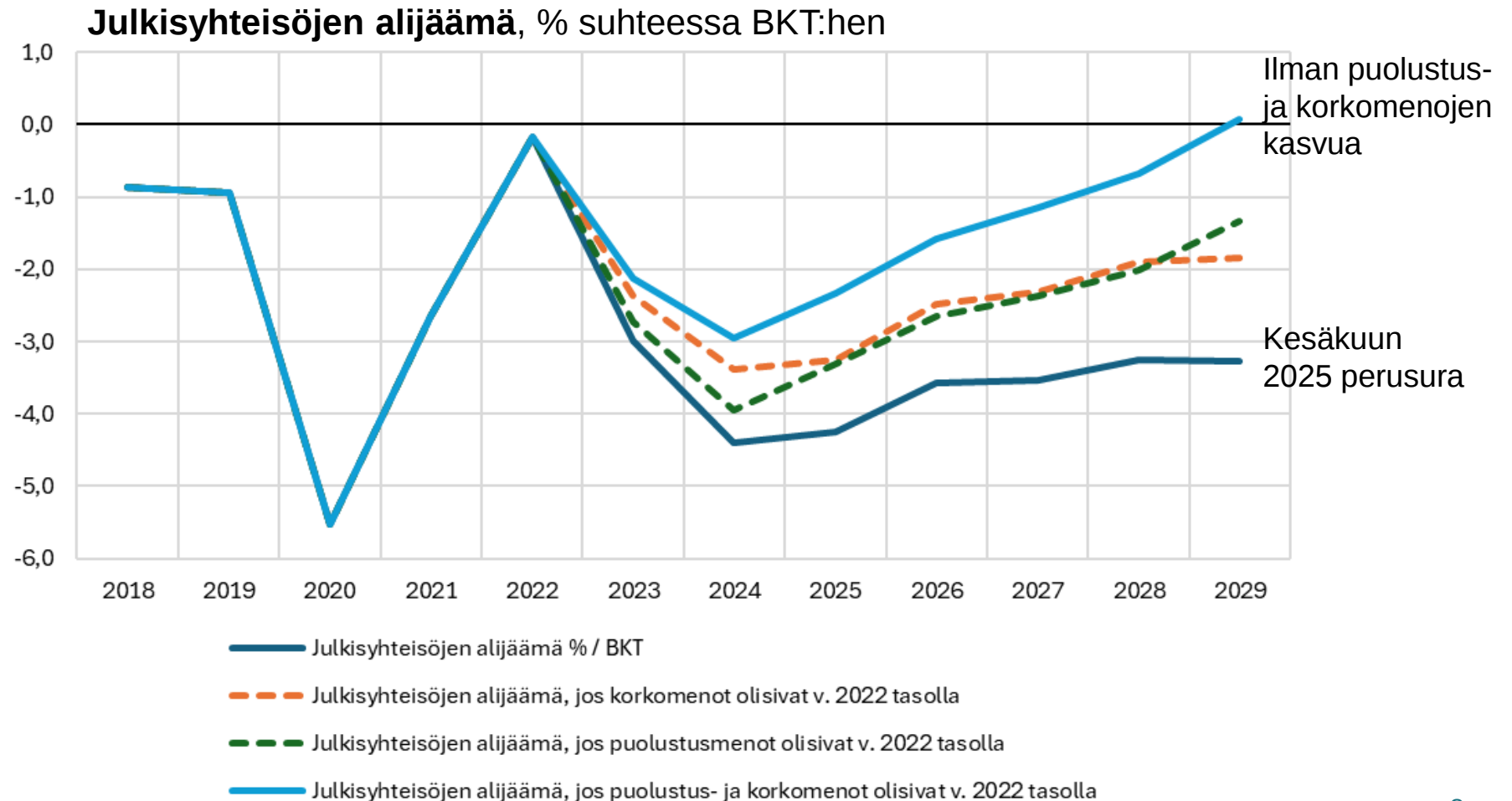
Vuoden 2026 tiedoista on poistettu lakkautettavasta Valtion asuntorahastosta tehtävä kertaluonteinen 2,3 mrd. euron tuloutus.

Vuosilta 2022 ja 2023 poistettu varautuminen sähkön johdannaismarkkinoille toimiville yhtiöille myönnettäviin lainoihin ja varauksen purku. Vaikka varaus jäi käyttämättä kokonaan järjestely kasvatti vuonna 2022 menoja ja vuonna 2023 tuloja 10 mrd. eurolla.

Lähde: Valtiovarainministeriö 22.9.2025

Puolustus- ja korkomenojen kasvu ylläpitää alijäämää

- Jos puolustus- ja korkomenot olisivat vuoden 2022 tasolla suhteessa BKT:hen, julkisyhteisöjen rahoitusasema lähestyisi tasapainoa tulevina vuosina.
- Alijäämää ylläpitää myös se, että valtaosa valtion budjetin menoista on sidottu johonkin indeksiin.

Uudet sopeutustoimet kohdistuvat etenkin korkotukilainavaltuuteen ja yritystukiin

(milj. euroa)

	2026	2027
Korkotukilainavaltuudet	0	365
Yritystuet	31	141
Kehitysyhteistyö ja kotouttaminen	20	50
Haittaverot, huoltovarmuusmaksu ja suurituloisten eläkeläisten verotus	50	126
Valtion eläkerahaston ja Metsähallituksen tuloutukset	8	120
T&K-rahoitus	25	95
Kela-korvaukset	60	60
Sote-erikoistumiskoulutus + lääkekorvausten ehdolliset palautukset	30	30
Virastojen toimintamenot (virastorakenneselvitys)	0	25
Yhteensä	224	1 012

Kehystilanne ja jakamaton varaus

- Jakamattomaksi varaukseksi jäämässä n. 89 milj. euroa.
- Kehystilanne on tiukka, sillä jakamatonta varausta on jätetty perinteisesti
 - 50 milj. euroa täydentävää esitystä varten sekä
 - 40 milj. euroa eduskunnan päätettäväksi kevään puoliväliriihessä sovitusti.
- Lisäksi vuodelle 2026 on varattu 300 milj. euroa lisätalousarvioita varten.

Luku 35.20 Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen

Muutokset edellisvuoteen nähden

- Suurin muutos koskee momenttirakennetta, sillä Valtion asuntorahaston (VAR) sulautuksen jälkeen aiemmin momentilta 35.20.60 rahastolle myönnetyt valtuudet ja rahastosta maksetut määrärahat on sulautettu talousarvioon.
- Momentti 35.20.57 Valtion tukeman asuntokannan avustukset 80,6 milj. euroa (smr 2 v)
 - Erityisryhmien investointiavustukset 15 milj. euroa
 - Tervehdyttämisavustukset 0,6 milj. euroa
 - Purkuavustukset 4,7 milj. euroa
 - Valtiokonttorin käyttöön 0,3 milj. euroa saatavien turvaamiseen
 - Loput määrärahasta eli 50 milj. euroa aiempina vuosina myönnettyjen avustusten maksatukseen.

Muutokset edellisvuoteen nähden

- Momentti 35.20.58 Valtion tukema asuntotuotannon valtuudet (arviomr) 152,02 milj. euroa (kehyksen ulkopuolinen)
 - Yhteisöjen korkotukimaksut 138,8 milj. euroa (215,9 milj. euroa)
 - Yhteisöjen takauskorvaukset 12,82 milj. euroa
 - Yksityishenkilöiden takauskorvaukset 0,4 milj. euroa
 - Korkotukilainavaltuus 1,135 mrd. euroa (1,75 mrd. euroa)
 - Vuokra-asuntojen rakentamislainojen takauslainavaltuus 0,3 mrd. euroa (0,1 mrd. euroa)
 - Asunto-osakeyhtiöiden perusparannuslainojen valtiontakausvaltuus 0,1 mrd. euroa (0,1 mrd. euroa)

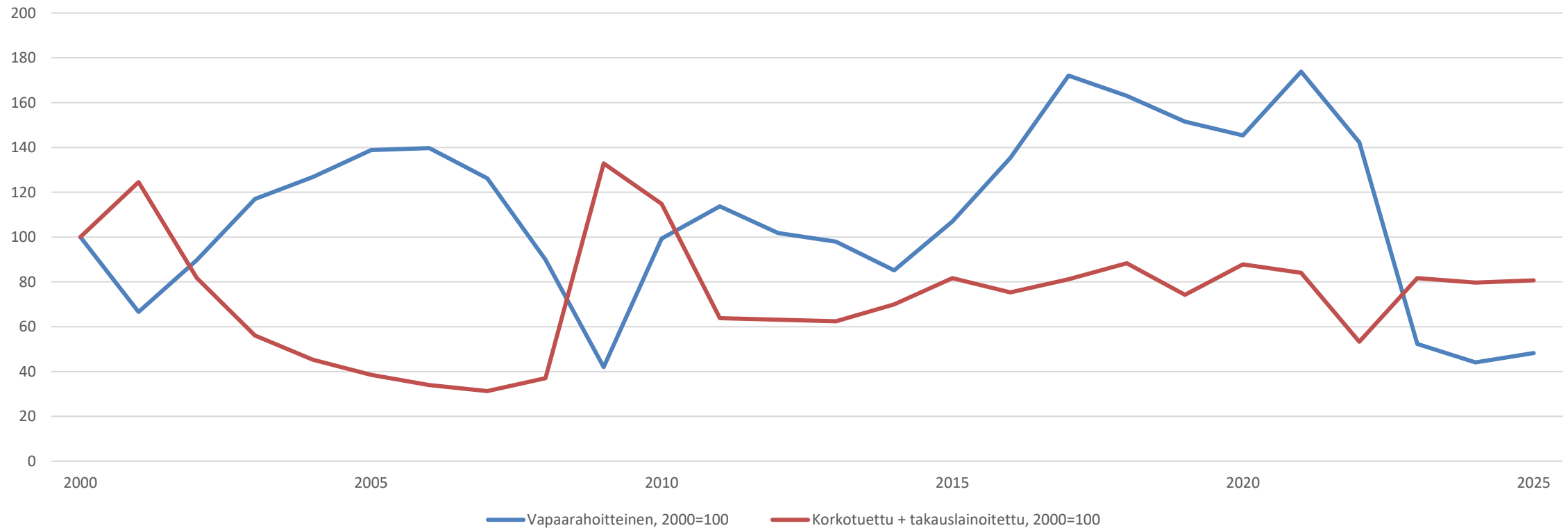
Muutokset edellisvuoteen nähden

- Momentti 12.35.20 Siirto valtion asuntorahastosta ehdotetaan poistettavaksi ja aiemmin rahastolle kertyneet tulot budjetoitavaksi momentille 12.35.21 Valtion asuntorahoituksen tulot
 - 2 414 milj. euroa rahaston vuoden lopussa jäljellä olevien kassavarojen *tuloutus* talousarvioon, josta 100 milj. euroa on varattu hallituksen investointiohjelmaan
 - 248,8 milj. euroa aravalainojen lyhennyksiä
 - 27,6 milj. euroa aravalainojen korkotuloja
 - 5,8 milj. euroa yhteisöjen takausmaksuja
 - 0,9 milj. euroa yksityishenkilöiden takausmaksuja

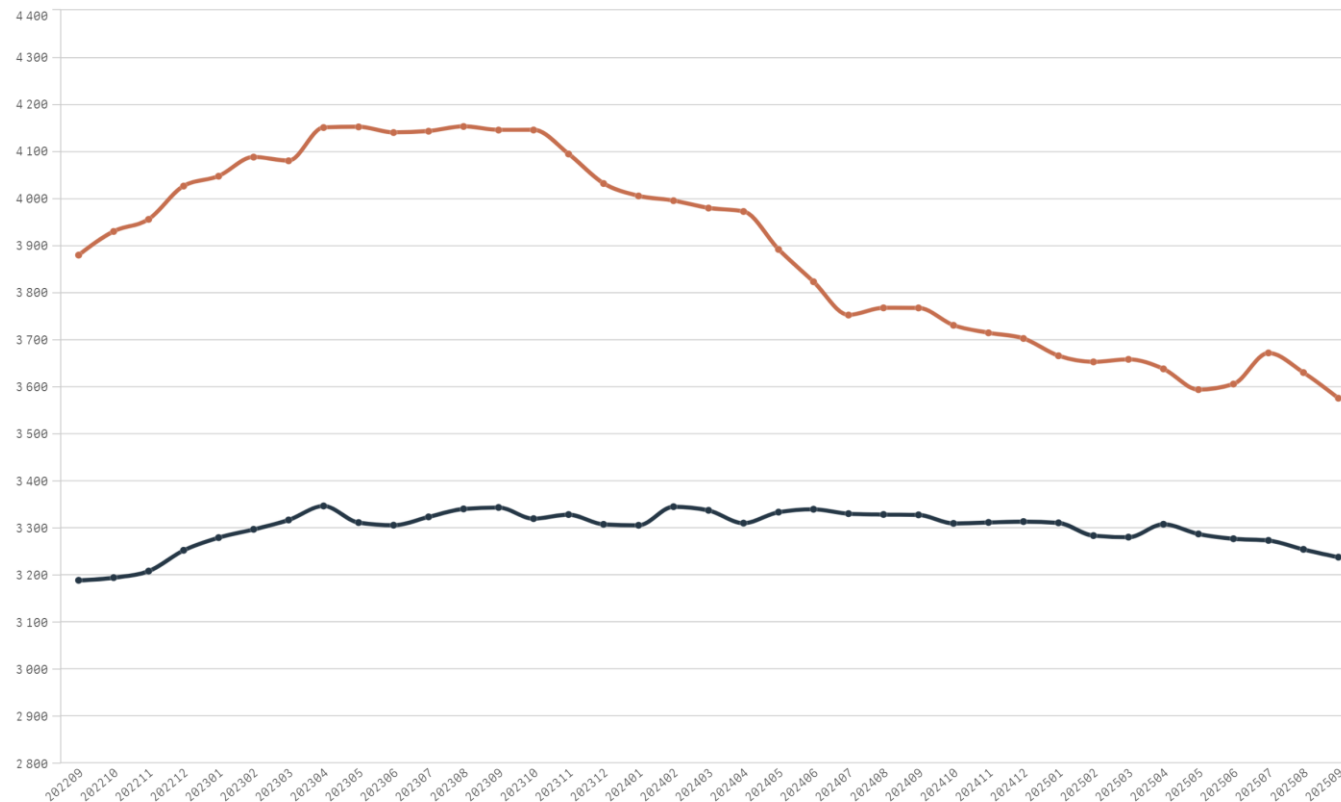
Muutokset edellisvuoteen nähden

- Hallituksen kehyssäännön mukaisesti momentin 35.20.57 avustukset kuuluvat menokehykseen kuten aiemminkin.
- Vastaavasti momentti 35.20.58 on luokiteltu kehyksen ulkopuoliseksi, sillä hallituksen kehyssääntö ei ota kantaa kyseisten menojen kehyskohteluun.
- Aiemmin talousarvion momentilta 35.20.60 myönnetyt korkotuki- ja muut lainvaltuudet myönnetään jatkossakin talousarviosta arviomäärärahamomentilta 35.20.58.
- Korkotukilainavaltuudet kuuluvat julkisyhteisöjen velkaan, jota mm. EU:n finanssipoliittisissa säännöissä seurataan, kuten aiemminkin.
 - Valtion velkaantumiskehitys ja riskin kantokyky on keskeinen tekijä, joka rajoittaa tai on rajoittamatta hallitusten liikkumavaraa korkotukilainoituksessa, ei VAR:in olemassaolo.

Vapaaarahoitteisen ja tuetun asuntotuotannon kehitys yli ajan (indeksi 2000=100)

Valtion tukeman asuntotuotannon rakentamisen hinta €/m2 (Lähde: Varke)

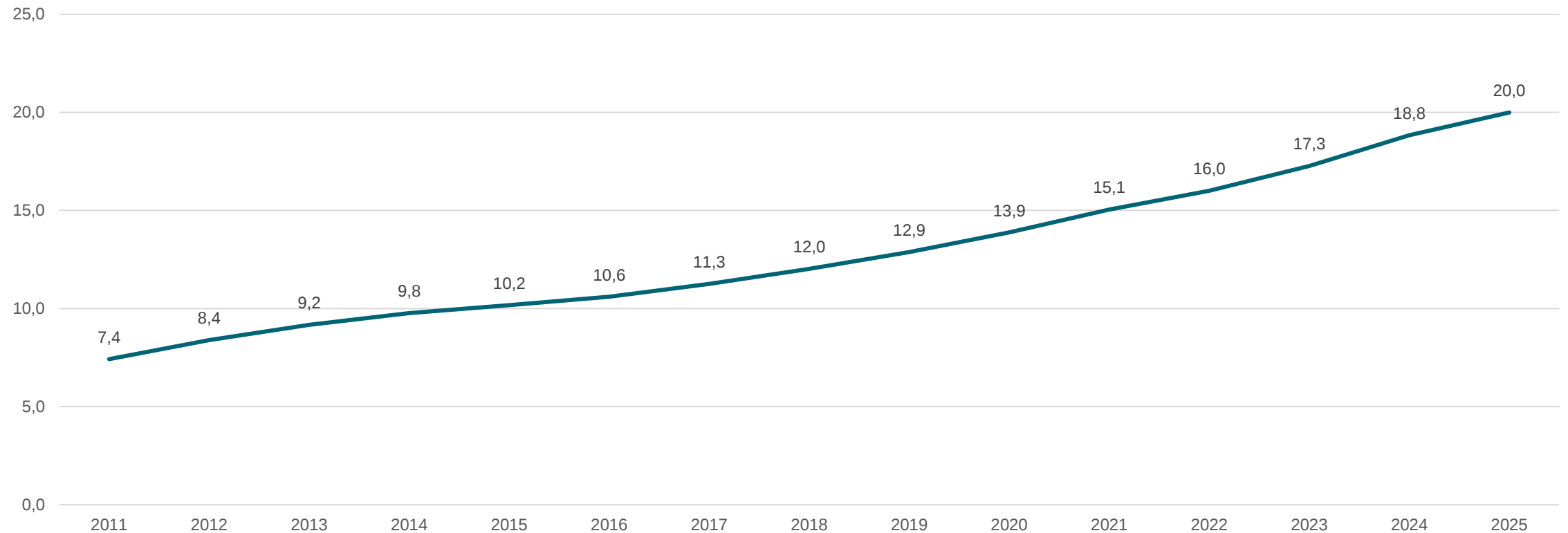

PKS 12 kk
3 576 ^{-5,1%}
Muutos ed. 12 kk

Muu maa 12 kk
3 238 ^{-2,7%}
Muutos ed. 12 kk

HELSINKI	3 690	-6,0%
ESPOO	3 508	-1,0%
VANTAA	3 268	-13,2%
KEHYSKUNNAT	3 240	-4,3%
TAMPERE	3 295	-5,2%
TURKU	3 146	-3,1%
JYVÄSKYLÄ	3 206	0,5%
KUOPIO	3 093	7,6%
LAHTI	3 219	7,6%

Yhteisöjen korkotukilainakannan kehitys 2011-2025M06 (mrd. euroa, lähde: Valtiokonttori)

Muutokset edellisvuoteen nähden

- Muut määrärahamuutokset luvussa 35.20 ovat pieniä:
 - Momentin 35.20.33 määrärahaa ehdotetaan kasvatettavaksi 1 milj. eurolla 4,65 milj. euroon.
 - Momentin 35.20.55 Avustukset korjaustoimintaan määrärahaa ehdotetaan alennettavaksi kehyksen mukaisesti 0,565 milj. eurolla 6,985 milj. euroon.
 - Momentin 35.20.95 InvestEU-ohjelman kansallinen rahoitusosuus ehdotetaan kasvatettavaksi 14,08 milj. eurolla 19,91 milj. euroon.

The background features several thin, teal-colored curved lines that sweep across the page, creating a modern, abstract design. These lines vary in curvature and direction, some entering from the left and others from the right, intersecting to form organic shapes.

Liite: Nostoja talousarvioesityksestä

Yritystukia leikataan yhteensä n. 140 milj. eurolla

- Business Finlandin innovaatiotukea (pl. T&K-tuet) vähennetään 15 milj. eurolla v. 2026 alkaen.
 - Audiovisuaalisen alan tuotantokannustimen vuotuinen taso säilytetään 10 milj. eurossa.
- Hallituksen investointiohjelman elinkeinopoliittisen varauksen ja Puhtaan energian Suomi-kärkihankkeen valtuuksia alennetaan.
 - Määrärahatarve vähenee yhteensä 90 milj. eurolla v. 2027.
- Useisiin muihin yritystukiin tehdään 30 % tasoleikkaus, yhteensä n. 16 milj. euroa, v. 2026 alkaen.
 - Kohteina: energiatuki, OKM:n tuet ja avustukset, alueellinen kuljetustuki, Saimaan luotsauksen hintatuki sekä valtion myöntämiin aravalainoihin liittyvät avustukset.
- Yritysten verotukia karsitaan yhteensä 20 milj. eurolla v. 2027 tasolla.
 - Tarkemmasta kohdentumisesta päätetään kevään 2026 kehysriihessä. Tukileikkauksia ei tulla kohdistamaan maatalouden energiaverotukiin.

T&K-lain tarkistus

- T&K-rahoituslakia päivitetään vastaamaan viimeisintä VM:n talousennustetta.
 - T&K-rahoituksessa pidetään edelleen kiinni parlamentaarisesti sovitusta valtion 1,2 prosentin bkt-osuudesta v. 2030.
 - Voimassa olevan lain mukaan uusiin talousennuste olisi huomioitu vasta vuoden 2028 talousarvioesityksen valmistelun yhteydessä.
 - Lakimuutos toimeenpannaan siten, että valtion T&K-panostusten kasvua alennetaan 25 milj. eurolla v. 2026 ja 80 milj. eurolla v. 2027.
- Lisäksi Sitran T&K-toimintaan kohdentuvaa rahoitusta luettaisiin jatkossa osaksi valtion rahoitusosuutta. Vaikutus olisi 15 milj. euroa vuoden 2027 tasolla.

Vähennyksiä korkotukivaltuuteen ja pienempiä säästöjä useaan muuhun kohteeseen

- Valtion tukeman asuntotuotannon korkotukilainavaltuus: -365 milj. euroa v. 2027 lähtien.
- Varsinaisen kehitysyhteistyö: -20 milj. euroa (ei kohdenneta kansalaisjärjestöjen kautta tehtävään kehitysyhteistyöhön).
- Kuntien kotouttamistehtävien lainsäädännöllisten velvoitteiden purku v. 2027 lähtien: -30 milj. euroa v. 2027 tasolla.
- Yksityislääkärillä käynnin Kela-korvausten korotetun korvaustason alennus: -60 milj. euroa julkisen talouden tasolla vuosina 2026 ja 2027.
- Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön erikoistumiskoulutuksen kertaluonteisen 15 milj. euron säästön jatko vuodelle 2027 (aiemmin päätetty vastaava säästö vuodelle 2026).
- Lääkekorvausten ehdollisten palautusmaksujen arvion nosto vastaamaan toteutuneita palautuksia: valtion rahoitusosuuden lasku 30 milj. eurolla.
- Kevään 2026 kehysriiheen mennessä virastorakenneselvitys, jonka tavoitteena on säästää 25 milj. euroa v. 2027 alkaen.

Sopeutustoimissa myös tuloja lisääviä toimia

- Haittaveroja korotetaan yht. 50 milj. eurolla v. 2027 tasolla.
 - Kohdennus alkoholi-, tupakka/nikotiinipussien- ja/tai jäteveroon.
 - Veronkorotusten valmistelu kevään 2026 kehysriiheen päätettäväksi.
- Kaikkein suurituloisimpien eläkeläisten ansiotuloverokevennyksen kohtuullistaminen 20 milj. eurolla v. 2026 alkaen.
- Valtion eläkerahaston (VER) riskinottokyvyn kasvattaminen.
 - Rahaston vuotuisen tuloutuksen kasvatus 100 milj. eurolla v. 2027 alkaen.
- Sähkön huoltovarmuusmaksun korotus 1.4.2026 lukien: 30 milj. euroa v. 2026 ja 56 milj. euroa v. 2027 tasolla.
- Metsähallituksen tuloutuksen lisäys: yht. 28 milj. euroa vuosina 2026–2027.

Hallinnonalojen toimintamenosäästöt (milj. €)

	Toimintamenot v. 2024 (TP)	Siirtyvä erä v. 2024 (TP)	Säästötason muutos vuodesta 2025	Säästöt yhteensä v. 2026 tasolla
Eduskunta	117,7	4,7	-0,8	-1,2
TPK	10,4	3,5	0,0	-0,6
VNK	190,9	33,8	-5,7	-13,6
UM	259,9	42,8	-7,7	-12,7
OM	963,0	131,2	-9,1	-22,7
SM	1 592,5	168,9	-8,9	-35,6
PLM	2 475,1	390,3	0,2	-4,6
VM	1 165,9	372,0	-11,8	-85,5
OKM	357,6	90,3	1,1	-22,7
MMM	249,0	64,1	-11,9	-15,2
LVM	231,3	85,0	-5,3	-25,7
TEM	782,6	144,6	-10,8	-35,5
STM	789,5	286,9	-5,4	-34,1
YM	130,2	28,0	-4,2	-5,3
Yhteensä toimintamenot	9 315,6	1 846,1	-80,3	-314,7
Muille momenteille kohdennetut			-46,4	-84,3
Yhteensä			-126,6	-399,0

Puolustusmateriaalihankintojen tilausvaltuudet ehdotetaan nostettavan 6 mrd. euron tasolle

- Moninkertaistaisi vuoden 2025 varsinaisessa talousarviossa olevan noin 0,4 mrd. euron tilausvaltuuden.
- Tavoitteena on mahdollistaa suorituskykyjen pitkäjänteinen kehittäminen.
- Tilausvaltuuksista alkaa aiheutua merkittävimmin menoja vuosikymmenen lopulta eteenpäin.
- Tilausvaltuuksien noston myötä Suomen puolustusmenot suhteessa bruttokansantuotteeseen etenevät kohti vuosikymmenen lopun 3 prosentin tavoitetta.

T&K-rahoitus

- Valtion talousarvion mukainen T&K-rahoitus on v. 2026 yhteensä n. 3,17 mrd. euroa. Tämä tarkoittaa n. 255 milj. euron kasvua verrattuna vuodelle 2025 budjetoituun kokonaissummaan.
- Valtion T&K-rahoituksen arvioidaan olevan 1,07 % suhteessa BKT:hen v. 2026.
- Vuonna 2026 suurimmat rahoituksen lisäykset kohdentuvat yritysten T&K-toiminnan vauhdittamiseen.
 - Business Finlandin T&K-toimintaan kohdennettu valtuus nousee yli 100 milj. eurolla.
 - Suomen Akatemian tutkimushankevaltuus nousee 12 milj. eurolla vuodesta 2025.
 - Korkeakoulujen T&K-toiminnan vahvistamiseen kohdennetaan yhteensä 30 milj. euroa.
 - Elinvoimakeskuksille esitetään 8 milj. euron valtuutta kolmivuotisen kokeilun aloittamiseen. Kokeilulla pyritään lisäämään pienten ja keskisuurten yritysten tutkimus- ja kehittämistoimintaa.
 - Euroopan avaruusjärjestö ESA:n vapaaehtoisten ohjelmamaksujen valtuutta lisätään 7 milj. eurolla.
- Talousarvioesityksen yhteydessä valtionrahoitusta saaville tutkimustoimijoille jaetaan yhteensä 55 milj. euroa Euroopan unionin T&K-hankkeiden vastinrahoitukseen tarkoitettua määrärahaa.

Hyvinvointialueiden rahoitus

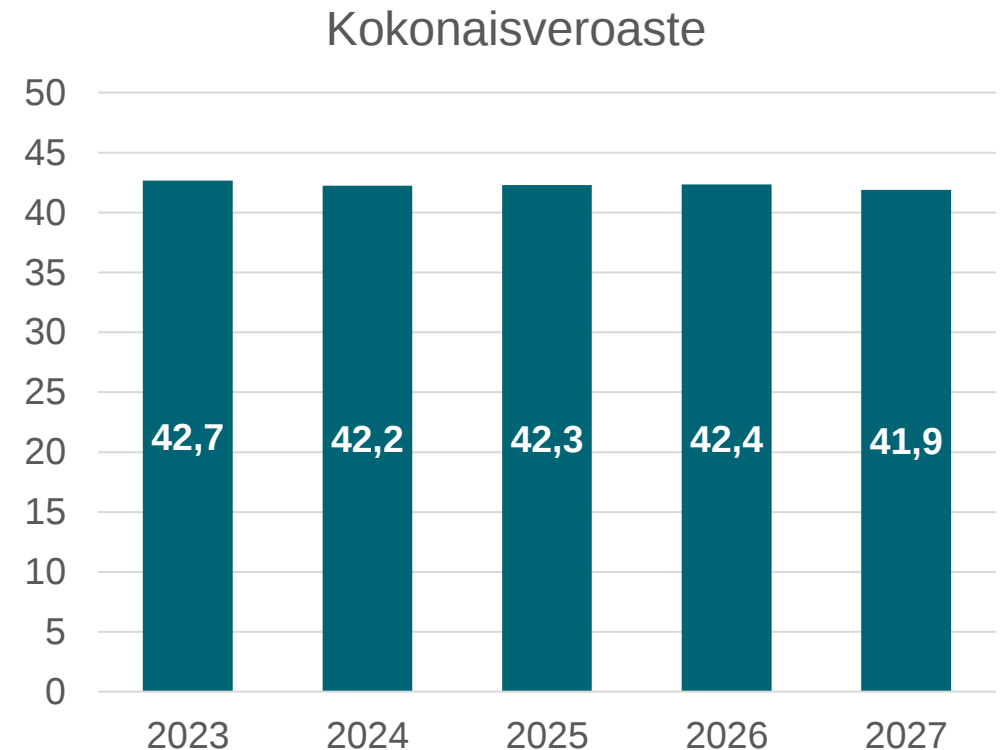
- Yleiskatteinen rahoitus 27,1 mrd. euroa v. 2026.
- Rahoitus kasvaa 880 milj. eurolla vuoteen 2025 verrattuna.
 - Indeksikorotus (3,25 %) lisää rahoitusta n. 850 milj. euroa.
 - Palvelutarpeen kasvu lisää rahoitusta n. 250 milj. euroa.
 - Jälkikätestarkistus on n. 180 milj. euroa pienempi kuin vuonna 2025, mikä vähentää rahoitusta vastaavasti.
 - Hallituksen päättämät tehtävämuutokset vähentävät rahoitusta nettona runsaat 70 milj. eurolla.

Poimintoja budjettiriihen päätöksistä

- Turvakotipaikkojen määrän turvaaminen alueellisesti yhteensä noin 260 perhepaikkaan (n. 2,5 milj. euroa + 1 milj. euroa aiemmin päätöksin).
- Äitiysavustuksen rahasummaa ja äitiyspakkauksen arvoa kasvatetaan 40 eurolla 210 euroon 1.4.2026 lähtien (n. 1,3 milj. euroa).
- Opiskelijoiden ateriatuen korotus 1.1.2026 alkaen 25 sentillä 2,80 euroon (3,4 milj. euroa).
- Humanitaariseen apuun lisätään 20 milj. euroa, josta 5 milj. euroa kohdennetaan Gazaan.
- Biokaasulaitosten ravinnekierrätystuen jatkaminen ja laajennus teknologianeutraaliksi (5 milj. euroa).

Valtion verotusta kevennetään n. 1 mrd. eurolla vuonna 2026

- Valtiolle kertyy verotuloja noin 68,2 mrd. euroa vuonna 2026.
- Hallitus päätti puoliväliriihessä keväällä 2025 talouskasvua tukevista veronkevennyksistä sekä veronkiristyksistä niiden osittaiseksi rahoittamiseksi.
 - Työn verotuksen merkittävä (n. 1 mrd. euron) kevennys parantaa työnteon kannustimia ja kasvattaa ostovoimaa.
- Hallitusohjelman veromuutoksista suurin osa on jo toteutettu, mutta joitakin muutoksia tulee voimaan vuosina 2026 ja 2027.

Muut tulot

- Sekalaiset tulot nousevat korkealle tasolle, sillä Valtion asuntorahaston lakkautetaan ja sulautetaan talousarvioon 1.1.2026.
 - Aiemmin rahastolle kertyneet tulot tuloutetaan jatkossa talousarvioon, ja lakkautuksen yhteydessä rahaston jäljellä oleva kassa tuloutetaan talousarvioon. Arvio kertaluonteisesta tuloutuksesta vuodelle 2026 on 2,3 mrd. euroa.
- Osinkotulot ja osakkeiden myyntitulot kohoavat liki 2,3 mrd. euroon, mikä johtuu pitkälti hallituksen investointiohjelman rahoituksesta.

Budjettiriihen linjausten perustella käynnistetty valmistelu täsmätoimista työllisyyden kohentamiseksi

- 18–29-vuotiaiden rekrytointitukeen (väh. puoleksi vuodeksi) 30 milj. euroa.
- Rakentamista vauhditetaan nostamalla v. 2026 korkotukivaltuutta 1 mrd. eurosta 1,135 mrd. euroon ja lisäämällä takauslainojen myöntövaltuuksia 100 milj. eurosta 300 milj. euroon.
- Pienten yrittäjien työllistämiskykyä parannetaan (mm. rahoitus).
- Mahdollistetaan yli 25-vuotiaiden työttömien opiskelu nykyistä laajemmin avoimissa korkeakouluopinnoissa.
- Työnhakijalle paremmat kannusteet koko- tai osa-aikaiseen yritystoimintaan.
- Lokakuun loppuun mennessä uusi kasvu- ja työllisyystoimien kokonaisuus.

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos!

VM.FI | @VMUUTISET